

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XVII. Interpretatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

Enoch non est visus transferri, sicut Elias: quia nullus tunc erat dignus videre eum transferri; sicut vidit Elifaeus Eliam: quia sanctus vir erat. Hinc prioris dubij datur ratio: Enoch non habuit locum iustum, cui tale pignus relinqueret; sicut Elias Elifaeum. Sed cur ad recipiendum pallium Eliae requiritur vir iustus? quia aequum erat, ut illò palliò non nisi iustus operiretur: nè, qui tale haberet operimentum, exterius appareret iustus; cum interius sit peccator. de Castillo Illat. 20.

Quaeris lanam, & linum. Prov. 31. 12. Ex lino confecit interiorem; ex lana exteriorem amictum. Pinna Eth. 27. S. August. s. 217. de temp. invenies dicentem tibi: Sufficit mihi conscientia mea. Deum colo, & Deum adoro; quid mihi opus est ad Ecclesiam ire, aut visibiliter Christianis misceri? Linum vult habere sine lanâ. Non novit, neque commendat, talia opera mulier ista. Invenit hæc mulier lanam, & linum, & fecit utile.

Sicut fragmen mali Punica, ita gena tua. Cant. 4. 3. Gilbertus s. 25. in Cant. bona equidem hæc fractio, per quam interior ceepit virtus eminere; & quæ in carnis cortice continebatur, erumpere gratia: per hæc fragmenta salutis se nobis ubertas effudit. Audiant hæc peccatores illi, qui sibi blandiuntur de intima animi contritione; cum nihil patiantur in splendore vultus, in ornatu corporis, in abundantia convivij, in risu, in hilaritate, non esse integrum. Bæza t. 3. l. 15. c. 7. in Luc. 18.

Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum. Cant. 8. 6. Duabus in partibus corporis signum suæ dilectionis imprimi cupit sponsus; in corde, & brachio: cor enim intimos animi affectus significat; brachium verò opera. Pinna Ethol. 27.

Plorans ploravit. Thren. 1. 2. Secundum Scripturarum sacrarum idioma recte Christi Ecclesia plorans plorare dicitur, sicut & gaudiò gaudere, & vitâ vivere. Quia profectò, sicut magis aliquid, & significantius est, vitâ vivere, & gaudiò gaudere; quam simpliciter gaudere, & vivere: ita majus est dicere, *plorans ploravit*: ut ubertatem insinuet, & perfecta compunctionis interioris, & affluentiam demonstrat lacrymarum exterius: quatenus non minus exterior, quam interior, homo, ad integrum reformatus, abluatur. S. Paschal. hic.

Arisfacta est continuo sicinea. Matth. 21. 19. Viderunt sicum aridam factam à radicibus. A radicibus arida facta est: quia non solum in conspectu hominum, qui exterius vident; sed in conspectu Dei, qui interius videt, excicata est: perdidit enim gratiam Dei, & gratiam hominum. Hugo Card. hic.

Percutiebat pectus suam. Luc. 18. 13. ut intamam cordis sui exprimat penitentiam. Quis enim credat, cor esse vere contritum in eo, cui omnia externa sunt integra, & vel à quovis parvo vulnere libera. Bæza t. 3. l. 15. c. 7.

TITULUS XVII. INTERPRETATIO.

§. I.

Bona.

Ex Veteri.

Bibensq, vinum inebriatus est. Gen. 9. 21. inebriationem Noe Theodoretus q. 65. sic interpretatur: ille primus hominum, compressis ovis, ignorans, quantum esset bibendum, incidit in ebrietatem. Ab inexperientia profecta est ebrietas Noë, non ab intemperantia.

N gavit Sara dicens: non nisi, timore perterrita. Gen. 18. 15. Videtur magnum crimen, coram Deo omniscienti mentiri. Sed Scriptura excusat: *timore perterrita.* Sylveira in Luc. 8. c. 27. q. 3.

Ego sum primogenitus tuus. Gen. 27. 19. Mendacium Jacob S. August. l. contra mendacium sic excusat: Jacob, quod matre fecit auctore, ut patrem fallere videretur; si fideliter, & diligenter, attendatur; non est mendacium, sed mysterium. Per hædinas pelles peccata; per eum verò, qui eis se operuit, ille significatus est: quia non sua, sed aliena, portavit.

Nolite pavere, neq, vobis durum esse videatur. Gen. 45. 5. Veniam promittit,

qui offensam excusat. Joseph, quâ potest, arte extenuat fratrum suorum delictum; ut eorum leve animos, & metum pellat. Olear: nec vindicat peccatum, neque saltém exprobrat; sed peccatum opus bonum efficere nititur, imò opus Dei. Alvarez Illustr. 241. hic.

Pro salute vestra misi me Deus ante vos in Egyptum. Gen. 45. 5. S. Ambr. l. de Joseph c. 12. quàm pia fraternitas, quàm dulcis germanitas! ut etiam parricidale excusetur admittit, dicens; illud divinæ providentiæ fuisse, non impietatis humanæ: quandoquidem non ab hominibus oblatum ad mortem, sed à Domino missus sit ad vitam.

Ex Novo.

Et visò eò rogabam, ut transiret à finibus eorum. Matth. 8. 34. Cur hoc petierunt? S. Chrysof. hom. 29. in Matth. tribuit ingratitude. S. Hier. hic de humilitate eorum interpretatur. Quòd rogant, ut transeat à finibus eorum; non de superbia hoc faciunt, ut nonnulli interpretantur, sed de humilitate: quia se præsentia Domini indignos judicabant. Sic sentit S. Paschasius, Albertus Magnus, Bonaventura.

Cum

Cum autem dormirent homines. Matth. 13. 25. Cur homines, & non servi, vel custodes, dicuntur dormientes? Cajetan: non dicit custodes: si enim dixisset custodes; negligentiam custodum accusari intelligeremus. Sed *dicis homines*; ut inculpabiles intelligamus, naturali somno occupatos.

Nescitis, quid petatis. Matth. 20. 22. Caritas omnia interpretatur in meliorem partem. Noverat Dominus ambitionem Discipulorum, peterent primos accubitus; non tamen ideò ambiciosos, & arrogantes, vocat; imò excusare videtur, quòd ex ignorantia lapsi fuerint. Fernandus in Gen. 3. Sect. 10.

Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Matth. 26. 41. Dormierunt tres discipuli in horto, qui iusti fuerant vigilare, & orare. Eos Dominus non acris increpat; non somnolentos, pigros; inobedientes, vocat; sed infirmitatem carnis inculcat, ut eos excuset. Idem ib.

De qua septem demonia exierant. Luc. 8. 2. Cajetan: noluit dicere, quæ subiecta fuerat universis vitijs; sed excusando quodammodo eam, & demones accusando, dixit: *de qua &c.*

Pater! dimitte illis; non enim sciunt, quid faciunt. Luc. 23. 34.

Quòd Nicodemus nocte venerit ad Christum, Joan. 3. 2. malevoli finitè interpretabantur; bene tamen Patres. V. Beda: venit Nicodemus ad ipsum nocte, cupiens secretà allocutione ejus plenius discere mysteria fidei, cujus aperta ostensione signorum aliquatenus jam rudimenta perceperat. Rupertus: venit nocte Nicodemus, ut audiret Jesum sine turbà: doctrinæ aptum nocturni silentij bene captavit otium. Albertus M: nocte venit, & secretum significat: quia extra strepitum discere veritatem voluit.

Ex Patribus.

Nunquam potest esse scelus tam clarum, ut defensionis locus non sit. Lactantius l. de ira Dei.

Excusa intentionem, si opus non potes: puta ignorantiam, puta subreptionem puta casum. Quòd si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat; suade nihilominus ipse tibi, & dicit apud temetipsum; vehemens fuit nimis tentatio. Quid de me illa fecisset si accepisset in me similiter potestatem. S. Bernardus l. 40. in Cant.

Etiamsi perperam factum quid deprehendas; nec sic iudices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem, si opus non potes. Idem ib.

§. II.

Interpretatio mala.

Nunquid Job frustra timet Deum? Job. 1. 9. Pineda: observanda est Job sanctitas mirabilis, cui nihil à Sathana objicitur, præter intentionem, quam pravam esse mentitur, & ignorans certis calumnijs criminatur. *Bona in mala convertens insidiatur, & in Electis imponet maculam.* Eccl. 11. 33. Alvarez Illustr. 241. Animadvertite improbitatem: cum ea, quæ dicta erant, incessere non posset; animi sententiam infectatur; & ad ea, quæ latent, se idcirco refert. Olimpiodorus. apud Escobar. lib. 7. Sect. 3. Obf. 6.

Nunquid interficiet semetipsum? Joan. 8. 22. Quid sanctius Dei verbis: *quò ego vado, vos non potestis venire.* Ea est vitij, livorisque dolabra; ut exasciare possit laurum in patibulum. Oliva. f. 2. D. Quadr.

Amantium cœca judicia sunt, ajebat Theophrastus. Adde, & odientium. Naxera in Jos. 1. §. 32.

TITULUS XVIII.

I N V I D I A.

§. I.

Symbola, & Similitudines.

Comparatur tenebris.

Per diem incurrunt tenebras, & quasi in nocte, sic palpabunt in meridie. Job. 5. 14. Quia tristantur de aliorum bonis: & lux, quæ alijs affulget, invidiæ tenebras offundit; quod grave miseriæ genus est. Pinna Eth. 225.

Si homo lucis esse cœpisti, quæ sunt Christi gere: quia dies, & lux, est Christus. Quid in zeli tenebras ruis? quid te nubilò livoris involvis? quid invidiæ cœcitate omne pacis, & charitatis, lumen extinguis? Sanct. Cyprianus l. de zelo, & livore.

Polyant. Sacr. Tom. I.

Non sic nubes cœlum, nox diem, solem caligo, quomodo mentem cœcat, & tenebrat, invidia. S. Chrysol. f. 48.

Alia Symbola, Figura.

Ex Veteri, & Novo.

Consurrexit Cain adversus fratrem suum Abel, & interfecit eum. Gen. 4. 8. Revixit Cain, qui ob solam invidiam peremit proditoriè fratrem: Ismaël, qui persequebatur Isaac, ad utriusque hominis mortem: Esau, qui abs re voluit interficere, ut impunè potuisset, &c. Simon Cass. l. 15. de iustitia Christi. c. 4.

Ccc cc 2

Fera

Enoch non est visus transferri, sicut Elias: quia nullus tunc erat dignus videre eum transferri; sicut vidit Elifaeus Eliam: quia sanctus vir erat. Hinc prioris dubij datur ratio: Enoch non habuit locum iustum, cui tale pignus relinqueret; sicut Elias Elifaeum. Sed cur ad recipiendum pallium Eliae requiritur vir iustus? quia aequum erat, ut illò pallio non nisi iustus operiretur: nè, qui tale haberet operimentum, exterius appareret iustus; cum interius sit peccator. de Castillo Illat. 20.

Quaeris lanam, & linum. Prov. 31. 12. Ex lino confecit interiorem; ex lana exteriorem amictum. Pinna Eth. 27. S. August. s. 217. de temp. invenies dicentem tibi: Sufficit mihi conscientia mea. Deum colo, & Deum adoro; quid mihi opus est ad Ecclesiam ire, aut visibiliter Christianis misceri? Linum vult habere sine lana. Non novit, neque commendat, talia opera mulier ista. Invenit hæc mulier lanam, & linum, & fecit utile.

Sicut fragmen mali Punice, ita gena tua. Cant. 4. 3. Gilbertus s. 25. in Cant. bona equidem hæc fractio, per quam interior ceperit virtus eminere; & quæ in carnis cortice continebatur, erumpere gratia: per hæc fragmenta salutis se nobis ubertas effudit. Audiant hæc peccatores illi, qui sibi blandiuntur de intima animi contritione; cum nihil patiantur in splendore vultus, in ornatu corporis, in abundantia convivij, in risu, in hilaritate, non esse integrum. Bæza t. 3. l. 15. c. 7. in Luc. 18.

TITULUS XVII. INTERPRETATIO.

§. I.

Bona.

Ex Veteri.

Bibensq; vinum inebriatus est. Gen. 9. 21. inebriationem Noe Theodoretus q. 65. sic interpretatur: ille primus hominum, compressis ovis, ignorans, quantum esset bibendum, incidit in ebrietatem. Ab inexperientia profecta est ebrietas Noë, non ab intemperantia.

N gavit Sara dicens: non nisi, timore perterrita. Gen. 18. 15. Videtur magnum crimen, coram Deo omniscienti mentiri. Sed Scriptura excusat: *timore perterrita.* Sylveira in Luc. 8. c. 27. q. 3.

Ego sum primogenitus tuus. Gen. 27. 19. Mendacium Jacob S. August. l. contra mendacium sic excusat: Jacob, quod matre fecit auctore, ut patrem fallere videretur; si fideliter, & diligenter, attendatur; non est mendacium, sed mysterium. Per hædinas pelles peccata; per eum verò, qui eis se operuit, ille significatus est: quia non sua, sed aliena, portavit.

Nolite pavere, neq; vobis durum esse videatur. Gen. 45. 5. Veniam promittit,

Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum. Cant. 8. 6. Duabus in partibus corporis signum suæ dilectionis imprimi cupit sponsus; in corde, & brachio: cor enim intimos animi affectus significat; brachium verò opera. Pinna E. thol. 27.

Plorans ploravit. Thren. 1. 2. Secundum Scripturarum sacrarum idioma recte Christi Ecclesia plorans plorare dicitur, sicut & gaudium gaudere, & vitâ vivere. Quia profecto, sicut magis aliquid, & significantius est, vitâ vivere, & gaudium gaudere; quam simpliciter gaudere, & vivere: ita majus est dicere, *plorans ploravit*: ut ubertatem insinuet, & perfecta compunctionis interioris, & affluentiam demonstrat lacrymarum exterius: quatenus non minus exterior, quam interior, homo, ad integrum reformatus, abluatur. S. Paschal. hic.

Aris facta est continuo sicinea. Matth. 21. 19. Viderunt sicum aridam factam a radicibus. A radicibus arida facta est: quia non solum in conspectu hominum, qui exterius vident; sed in conspectu Dei, qui interius videt, excelsa est: perdidit enim gratiam Dei, & gratiam hominum. Hugo Card. hic.

Percutiebat pectus suam. Luc. 18. 15. ut intamam cordis sui exprimat penitentiam. Quis enim credat, cor esse vere contritum in eo, cui omnia externa sunt integra, & vel à quovis parvo vulnere libera. Bæza t. 3. l. 15. c. 7.

qui offensam excusat. Joseph, quâ potest, arte extenuat fratrum suorum delictum; ut eorum leve animos, & metum pellat. Olear: nec vindicat peccatum, neque saltim exprobrat; sed peccatum opus bonum efficere nititur, imò opus Dei. Alvarez Illustr. 241. hic.

Pro salute vestra misi me Deus ante vos in Egyptum. Gen. 45. 5. S. Ambr. l. de Joseph c. 12. quàm pia fraternitas, quàm dulcis germanitas! ut etiam parricidale excusetur admittit, dicens; illud divinæ providentiæ fuisse, non impietatis humanæ: quandoquidem non ab hominibus oblatum ad mortem, sed à Domino missus sit ad vitam.

Ex Novo.

Et visò eò rogabam, ut transiret à finibus eorum. Matth. 8. 34. Cur hoc petierunt? S. Chrysost. hom. 29. in Matth. tribuit ingratitude. S. Hier. hic de humilitate eorum interpretatur. Quòd rogant, ut transeat à finibus eorum; non de superbia hoc faciunt, ut nonnulli interpretantur, sed de humilitate: quia se præsentia Domini indignos judicabant. Sic sentit S. Paschasius, Albertus Magnus, Bonaventura.

Cum

Cum autem dormirent homines. Matth. 13. 25. Cur homines, & non servi, vel custodes, dicuntur dormientes? Cajetan: non dicit custodes: si enim dixisset custodes; negligentiam custodum accusari intelligeremus. Sed *dicis homines*; ut inculpabiles intelligamus, naturali somno occupatos.

Nescitis, quid petatis. Matth. 20. 22. Charitas omnia interpretatur in meliorem partem. Noverat Dominus ambitionem Discipulorum, peterent primos accubitus; non tamen ideò ambitiosos, & arrogantes, vocat; imò excusare videtur, quòd ex ignorantia lapsi fuerint. Fernandus in Gen. 3. Sect. 10.

Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Matth. 26. 41. Dormierunt tres discipuli in horto, qui iusti fuerant vigilare, & orare. Eos Dominus non acris increpat; non somnolentos, pigros; inobedientes, vocat; sed infirmitatem carnis inculcat, ut eos excuset. Idem ib.

De qua septem demonia exierant. Luc. 8. 2. Cajetan: noluit dicere, quæ subiecta fuerat universis vitijs; sed excusando quodammodo eam, & demones accusando, dixit: *de qua &c.*

Pater! dimitte illis; non enim sciunt, quid faciunt. Luc. 23. 34.

Quòd Nicodemus nocte venerit ad Christum, Joan. 3. 2. malevoli finitè interpretabantur; benè tamen Patres. V. Beda: venit Nicodemus ad ipsum nocte, cupiens secretà allocutione ejus plenius discere mysteria fidei, cujus aperta ostensione signorum aliquatenus jam rudimenta perceperat. Rupertus: venit nocte Nicodemus, ut audiret Jesum sine turbà: doctrinæ aptum nocturni silentij bene captavit otium. Albertus M: nocte venit, & secretum significat: quia extra strepitum discere veritatem voluit.

Ex Patribus.

Nunquam potest esse scelus tam clarum, ut defensionis locus non sit. Lactantius l. de ira Dei.

Excusa intentionem, si opus non potes: puta ignorantiam, puta subreptionem puta casum. Quòd si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat; suade nihilominus ipse tibi, & dicit apud temetipsum; vehemens fuit nimis tentatio. Quid de me illa fecisset si accepisset in me similiter potestatem. S. Bernardus l. 40. in Cant.

Etiamsi perperam factum quid deprehendas; nec sic iudices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem, si opus non potes. Idem ib.

§. II.

Interpretatio mala.

Nunquid Job frustra timet Deum? Job. 1. 9. Pineda: observanda est Job sanctitas mirabilis, cui nihil à Sathana objicitur, præter intentionem, quam pravam esse mentitur, & ignorans certis calumnijs criminatur. *Bona in mala convertens insidiatur, & in Electis imponet maculam.* Eccl. 11. 33. Alvarez Illustr. 241. Animadvertite improbitatem: cum ea, quæ dicta erant, incessere non posset; animi sententiam infectatur; & ad ea, quæ latent, se idcirco refert. Olimpiodorus. apud Escobar. lib. 7. Sect. 3. Obf. 6.

Nunquid interficiet semetipsum? Joan. 8. 22. Quid sanctius Dei verbis: *quò ego vado, vos non potestis venire.* Ea est vitij, livorisque dolabra; ut exasciare possit laurum in patibulum. Oliva. f. 2. D. Quadr.

Amantium cœca judicia sunt, ajebat Theophrastus. Adde, & odientium. Naxera in Jos. 1. §. 32.

TITULUS XVIII.

I N V I D I A.

§. I.

Symbola, & Similitudines.

Comparatur tenebris.

Per diem incurrunt tenebras, & quasi in nocte, sic palpabunt in meridie. Job. 5. 14. Quia tristantur de aliorum bonis: & lux, quæ alijs affulget, invidiæ tenebras offundit; quod grave miseriæ genus est. Pinna Eth. 225.

Si homo lucis esse cœpisti, quæ sunt Christi gere: quia dies, & lux, est Christus. Quid in zeli tenebras ruis? quid te nubilò livoris in volvis? quid invidiæ cœcitate omne pacis, & charitatis, lumen extinguis? Sanct. Cyprianus l. de zelo, & livore.

Polyant. Sacr. Tom. I.

Non sic nubes cœlum, nox diem, solem caligo, quomodo mentem cœcat, & tenebrat, invidia. S. Chrysol. f. 48.

Alia Symbola, Figura.

Ex Veteri, & Novo.

Consurrexit Cain adversus fratrem suum Abel, & interfecit eum. Gen. 4. 8. Revixit Cain, qui ob solam invidiam peremit proditoriè fratrem: Ismaël, qui persequebatur Isaac, ad utriusque hominis mortem: Esau, qui abs re voluit interficere, ut impunè potuisset, &c. Simon Cass. l. 15. de iustitia Christi. c. 4.

Ccc cc 2

Fera